

keretében emlékeztek meg róla, aki 18-án hunyt el. *Beloianisz* fontos öröksége A Görög–Magyar Barátság Napja, ami kifejezi e két nemzet egymás iránt tanúsított baráti érzületét.

Beloianisz különleges szerepet tölt be napjaink magyar–görög kapcsolatrendszerében. Igaz ez a múlt és jövő összefüggésének körében is, ami a filhellén magyar és hungarofil görög műveltségi tér tekintetében igen lényeges alapvetés a jövő nemzedékek és a kutatók számára is. *Beloianisz*: e település létrehozatala kapcsán mindig felmerülő kérdés, hogy a korabeli döntéshozók számára nyilvánvaló volt vagy sem az a történelmi tény, hogy a görög Szinasz/Sina családnak és leszármazottainak e térségben jelentős földbirtoka volt. Erősen hajlok arra, hogy a XIX. századi görög Szinasz/Sina család emlékezete a XX. század közepén még igen elevenen élhetett a filhellén magyar köztudatban.

Kőbánya görög világa kapcsán személyes élményeim is vannak, mivel az 1970-es évekre eső kamaszkoromban a Harmat utcában laktunk, ahol a barátaim közé tartoztak a görög iskolatársaim közül Galbenisz Tomasz és Vezírjanopulosz Krisztoosz. E barátaim igen keveset meséltek nekem a görög menekülteként érkezett szüleikről, de annál többet beszéltek nagy lelkesedéssel Görögországról, a görög életérzésről, otthon jellemzően görögül beszéltek, és éveken át jártak a részükre szervezett görög nyelvtanfolyamra is. A gimnáziumi tanulmányai során pedig az osztálytársam volt a görög Kocconi Éva, aki kisgyermekként a kőbányai Dohánygyár görög közösségébe tartozott.

Vincze Xénia néprajzkutató és kulturális antropológus könyvei jegyében indokolt arra utalnom, hogy a társadalomtudományok (pl. történettudomány, filozófia, jogtudomány) az ember és társadalom viszonyrendszerének meghatározó elemeit kutatják és elemzik. A legfontosabb alapvetés e körben a társadalomtudományok objektivitásának kérdésköre, melynek legfőbb

tartalmi eleme az egységes szempontrendszer meghatározása. Igaz ez az adatgyűjtés, majd pedig az ezt követő adatelemzés módszertana meghatározásakor is, hiszen a tudományosság legfőbb értékelvára a pártatlan és elfogulatlan eredmény rögzítése. A társadalomtudományok legalapvetőbb elvárása a tárgyilagosságra való törekvés. Megítélésem szerint a társadalomtudományok körében a legfőbb értékmérő az elemzések és eredmények világában, hogy emberközpontú legyen. A társadalomtudományok objektivitásának elvárása megkerülhetetlen alapfeltétele annak, hogy valóban tudományos értéket képviseljenek a megszületett eredmények. Vincze Xénia néprajzkutató és kulturális antropológus könyvei ezen szempontrendszer jegyében íródtak meg, és fontosak lesznek a jövő kutatói számára is.

(*Vincze Xénia*: *Kőbányai görögök. Magyarország görögök története a polgárháború időszakából. Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat–Kőbányai Görög Önkormányzat, Budapest–Kőbánya, 2019. 200 oldal; Vincze Xénia*: *Az első 70 év. Beloianisz falu története (1950–2020)*. Szerkesztette: *Görög Athéna*. Görög Intézet, Budapest, 2020. 234 oldal)

Diószegi György Antal

EGY ZALAEGERSZEGI GIMNÁZIUM 125 ÉVE

„A kedvező szerencsének szédítő mámorában, s a balsorsnak gyakran leverő csapásai között csüggedést nem ismerve ingadozás nélkül járj a kötelességek s erkölcsök ösvényén.” A zalai, söjtöri születésű Deák Ferenc, a haza bölcse e szavaival köszöntötte Magyarország államelnöke, dr. Áder János a fennállásának 125. évfordulóját ünneplő egykori „főgymnasium”-ot, a mai Zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnáziumot.¹

¹ Dr. Áder János államelnök köszöntője.

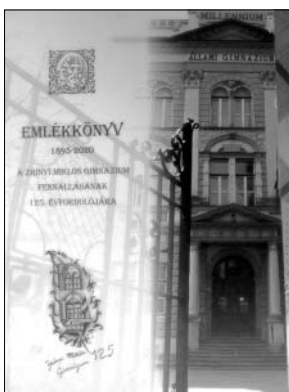
Akkoriban nem is volt olyan egyszerű a létesítés. A nagykanizsai Halis István (ma a városi könyvtár viseli a nevét) és Hoffmann Mór nyomdász szerkesztésében és Nagykanizsán 1896-ban megjelent *Zalavármegyei évkönyv a millenniumra* című könyv 14. oldalán ez áll: „Már 1845. évben a vármegye utasításba adta követeinek, hogy Zala-Egerszegen mint a vármegye székhelyén egy főgymnasium felállítását szorgalmazzák... míg végre az 1894. évben a város képviselő testülete és Zalavármegye törvényhatóságának kérelmére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium egy, Zala-Egerszegen létesítendő állami főgymnasium felállítása tárgyában úgy Zala vármegye mint Zala-Egerszeg közönségével szerződést kötött oly formán, hogy a város köteleztetik a főgymnasium telkét ingyen adni egyszer s mindenkorra, 40 ezer forinttal hozzájárulni, s ezen kívül 5000 forint subvenciót köteles fizetni.”²

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1892-ben tanfelügyelőt küldött ki a helyszín tanulmányozására, akinek Kovács Károly ügyvéd, a város első polgármestere bebizonyította, hogy 180 zalai fiú tanul a megyén kívül, tehát lesz elég növendéke a gimnáziumnak. Az ő elkötelezettsége adta meg a végső lökést és azt, hogy elkezdődött a pénzgyűjtés. Elsőként a polgármester jegyzett 200 forintot.³ 1895-ben megindulhatott a tanítás.

Aztán 1896 tavaszán elkezdődött az építkezés Herczeg Zsigmond és Baumgarten Sándor miniszteri műépítész tervei szerint, Lányi Kálmán királyi főmérnök felügyelete alatt, a helyi Morandini Tamás, valamint Graner Géza építkezési nagyvállalkozó és

a ma már névtelen sok kőműves és culáger közreműködésével.

Az épület 1897. augusztus 26-ára készült el, az ünnepélyes megnyitón Jankovich László főispán olvasta föl a zalaegerszegi születésű vallás- és közoktatásügyi miniszter, Wlassics Gyula köszöntőlevelét. Azóta 350 tanár és 36 000 diák tette híressé a középiskolát, amely ma minden mutatót egybevetve évtizedek óta az ország 5 legjobb középfokú tanintézményeként ismert. Nemcsak jeles tanárok, de a kiváló tanítványok is közismertté tették a zalaegerszegi gimnáziumot.

Eleinte itt tanított ifjú oktatóként a későbbi világhírű csillagász, Izsák Imre Gyula, akiről holdkrátert neveztek el, de a nevét viseli egy iskolai tanulmányi verseny is. Tanítvány volt a későbbi miniszter, akadémikus, költő Keresztury Dezső, Pais Dezső és Imre, a két kiváló nyelvész, valamint itt oktatót a helybéli *Munkácsy-díjas* Szabolcs Péter szobrászművész tanár, akinek két al-

kotása köszönti a magasban lévő falfülkében a belépőket, és akinek a szoboregyüttese tagjaként a városi Dísz téren mattrá emeli sakkbábuját a zalaegerszegi születésű Portisch Lajos olimpiai bajnok, nemzetközi nagymester, az egykori diák, aki az öccsével, a nemzetközi mester Portisch Ferencsel együtt koptatta a gimnázium padjait. Itt tanult a ma is alkotó kedvű, családjával együtt ősrégi zalaegerszegi Németh János *Munkácsy- és Kossuth-díjas* keramikus, *A Nemzet Művésze*. Későbbi újságírók is kikerültek a gimnáziumból: a csonkahegyháti Kovács Ferenc, fél évtizedig a *Zalai Hírlap* főszerkesztője, a zalaszentmihályi Ferencz Győző, az *Olajmunkás*, a *Zalai Szövetkezeti Élet*, a *Zalamenti Sportértéstartó*, a zalaegerszegi Gőcsej Rádió főszerkesztője, valamint több száz vers, elbeszélés szerzője és nyolc orosz re-

2 Ferencz Győző: Egerszegi tükék. Zalaegerszeg, 2010. 238.

3 Emlékkönyv 1895–2020. 20.

gény lefordítója. Az ugyancsak zalaszentmihályi Karvalics Lászlót az a megtiszteltetés érte, hogy kormányküldöttség tagjaként részt vehetett őfelsége II. Erzsébet királynő, az Egyesült Királyság uralkodója fogadásán.

A középiskolát érthetően rosszul érintette az a felsőbb döntés, hogy 2020-tól az oktatás irányítói megszüntették önálló, független véleménynyilvánítási jogát. Pedig sokan vitték hírünket a nagyvilágba – hirdeti egy külön fejezet. A kiadványban szerepel még: Andor László közgazdász kandidátus, európai parlamenti képviselő, Bicsák Bence válogatott triatlonista, Bödőcs Tibor humorista, dr. Darák Péter 2011 óta a Kúria elnöke, dr. Gasztonyi Beáta egyetemi magántanár, kórházi főorvos, Kamondi Zoltán *Balázs Béla-díjas* filmrendező, Karvalits Ferenc bankár, az MNB alelnöke, dr. Palkovics László, a vasúttól távoli Pölöske községből bejáró egykori diák, a kiváló föltaláló gépészmérnök, ma az MTA tagja, miniszter.

A tartalmas olvasmányt az igazgatók sora zárja, majd a jeles tanárok és a tanulmányi versenyeken díjnyertes tanulók bemutatása következik. Az emlékkönyv összeállítója volt egykori és mai tanárként Horváth Attila (27 évig igazgató), Kiss Zsolt, Kollaricsné Soós Erika, Németh László, Vajda Lászlóné.

A megjelenést a Zalaegerszegi Tankerületi Központ és a Zrínyi Miklós Alapítvány támogatta.

(Emlékkönyv a Zrínyi Miklós Gimnázium fennállásának 125. évfordulójára, 1895–2020. Zrínyi Miklós Gimnázium, Zalaegerszeg, 2020. 266 oldal)

Ferencz Győző

JUBILEUMI KÖTET VÁRPALOTÁRÓL

Életét, működését és mindezek dokumentumait bemutató igényes jubileumi évkönyvvel jelentkezett alapításának 30. évfordulójára a Várpalotai Városszépítő és Védő

Egyesület. A keményfedeles, szépen kiivitelezett, 204 oldalas kiadvány (Valczer Z+J Kft. Várpalota munkája) gazdag képanyaggal illusztrálva gyűjti csokorba a szerzők munkáit, melyekből képet alkothatunk az egyesület tevékenységéről, elsősorban az utóbbi 5 esztendőre fókuszálva, miután négy korábbi kiadványban már feldolgozták a megelőző évek egyesületi történetét.

Előszavában Petrovics László elnök, ny. tanár – aki szerkesztőként is jegyzi a kötetet – utal rá, hogy a lokálpatrióta városvédő tevékenység kétszer harmincéves múltja is visszatekinthet, hiszen az már a múlt század hetvenes éveitől kezdődően, igaz más neveken és szervezeti formákban, megjelent Várpalotán.

„*A lokálpatriotizmus a XXI. században felértékelődött*” – írja köszöntőjében Kontlát Károly, a térség országgyűlési képviselője, méltatva egyben az egyesület e téren kifejtett több évtizedes munkásságát. Ráday Mihály, a Város- és Faluvédők Szövetségének elnöke a bányász hagyományok mentén közelít köszöntőjében a település és környezete védelmének kérdéseire, külön köszönetet mondva a várpalotai egyesületnek, hogy 2016-ban otthont adott a Város- és Faluvédők Szövetsége XXXV. Országos Találkozójának és Szakmai Konferenciájának. A lakóhelyéért aktívan tevékenykedő polgár szerepének fontosságát emelte ki Campanari-Talabér Márta, a város polgármestere köszöntőjében, utalva arra, hogy az önkormányzat és az egyesület együttműködése a jövőben is kiemelten hasznos lesz a városlakók számára.

A köszöntőket követi az elmúlt 5 esztendő krónikája, amely éves bontásban mutatja be az egyesület valóban mozgalmas mindennapjait, egyben igazolva, hogy az eredményekben is gazdag, eseménydús éveket tudhat maga mögött még akkor is, ha a 2020-as évre már rányomta bélyegét a bénító járvány.

Kiemelten foglalkozik a kötet az egyesület egyik legismertebb és legsikeresebb